ASIANTUNTIJALAUSUNTO
HE 8/2018 vp
Kuuleminen 6.3.2018

Elintarviketurvallisuusvirasto
Matti Aho / pääjohtaja

Pvm/Datum/Date
2.3.2018

Dnro/Dnr/DNo
Evira/1291/0004/2018

Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Kuuleminen koskien hallituksen esitystä (HE 8/2018 vp) eduskunnalle laiksi Ruokavirastosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Kuuleminen koskien hallituksen esitystä (HE 8/2018 vp) eduskunnalle laiksi Ruokavirastosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira on osallistunut monipuolisesti hallituksen esityksen valmisteluun sen kaikissa vaiheissa. Esityksessä on otettu huomioon Eviran esittämiä näkökantoja. Evira tukee esityksen tavoitteita ja keskeisiä ehdotuksia. Tämän lisäksi Evira haluaa saattaa maa- ja metsätalousvaliokunnan tietoon seuraavaa:

Ruokavirasto sopii ruokapolitiikan linjauksiin

Maatalouspolitiikan ja elintarviketurvallisuuteen liittyvän politiikan kytkeytyminen toisiinsa uudeksi ruokapolitiikaksi on yksi Euroopan komission keskeisistä havainnoista sen valmistautuessa Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan seuraavaan rahoituskauteen 2021-2017 (Komission tiedonanto COM(2017) 173 final). Kansallisen ruokapolitiikan perusteita on viimeksi valotettu perusteellisesti valtioneuvoston selonteossa ruokapolitiikasta - Ruoka2030 Suomi-ruokaa meille ja maailmalle (VNS 2/2017 vp) sekä eduskunnan tästä selonteosta antamassa kirjelmässä (EK 21/2017 vp). Ruokaviraston perustamishanke sopii erittäin hyvin näihin linjauksiin.

Ruokavirastosta palveluorganisaatio

Evira pitää erittäin tärkeänä, että tuleva Ruokavirasto on heti perustamisestaan lähtien moderni palveluorganisaatio, jonka toiminnan keskiössä on asiakashyödyn tuottaminen, suomalaisen maatalouden ja elintarvikeketjun toimijoiden menestyksen edistäminen sekä elintarviketurvallisuuden korkean tason varmistaminen kuluttajille. Ruokaviraston on kyettävä jatkamaan muuntumista valvojasta valmentajaksi. Viraston on myös kyettävä tarjoamaan olemassa olevaa korkeaa asiantuntemusta, riskinarviointeja ja tieteellistä tutkimusta asiakkaiden konkreettiseksi hyödyksi. Edelleen Ruokavirastossa tulee jatkaa sitoutumista uuteen työn tekemisen tapaan sekä vahvistaa ennakointia, jotta pystytään varautumaan tulevaisuuden kriittisiin osaamisalueisiin ja niistä nouseviin kyvykkyystarpeisiin.

Toimintakulttuurin keskiöön asiakas

Eviran näkemyksen mukaan suurin hyöty virastojen yhdistämisestä saavutetaankin juuri luomalla Ruokavirastolle uusi toimintakulttuuri, jonka keskiössä on asiakas. Asiakas on otettava mukaan toiminnan suunnit-

teluun, tekemiseen, tulosten arvioimiseen ja kehittämiseen. Toimintamalleja on tarkoituksenmukaista hakea sekä yksityisen yritystoiminnan puolelta että valtion parhaimmilta toimijoilta kuten Verolta, VTT Oy:tä ja Business Finlandilta. Olennaista tavoiteltavassa toimintakulttuurissa on vaikuttavuuden parantaminen yhteistoiminnalla tuottajien ja yritysten kanssa. Tästä Eviralla on hyviä kokemuksia mm. eläinten terveydenhuollon, Oiva-valvontajärjestelmän, vientihankkeen ja pienten ja keskisuuren yritysten neuvontahankkeen toteuttamisessa. Tiivis ja vuorovaikutteinen yhteistyömme eri toimijoiden kanssa tarpeettoman byrokratian ja hallinnollisen taakan purkamisessa on osoittautunut myös hedelmälliseksi. Haluamme tuoda nämä hyvät kokemukset mukanamme Ruokavirastoon.

Tavoitteet haastaviksi

Ruokaviraston tavoitteet on asetettava riittävän korkealle. Tavoitteena tulee olla Euroopan moderneimman viraston luominen toimialalle. Moderni virasto pystyy parhaimmillaan auttamaan suomalaista ruokaketjua uuteen nousuun parantamalla sen kilpailukykyä sekä kotimarkkinoilla että viennissä. Ruokavirastolla on myös kyky edistää YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista erityisesti terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin alueilla. Suomalaisen elintarviketuotannon korkea laatu, osoitettavissa oleva eläin- ja kasvinterveyden huipputaso, eläinten hyvinvointi ja elintarviketurvallisuus sekä terveelliset tuotteet antavat meille merkittävän kilpailuedun markkinoilla.

Paras synergia IT-kehittämisestä

Digitalisaatio on yksi selkeimmistä keinoista, jolla Ruokavirastolle annetut tehtävät voidaan toimeenpanna asiakkaiden kannalta tarkoituksenmukaisella ja heitä hyödyttävällä tavalla sekä samalla kustannustehokkaasti. Virastojen yhdistämishankkeen tärkein organisatorinen synergiaetu tuleekin siitä, että tietohallinnon asiantuntijoita siirretään tekemään työtä osana Ruokaviraston ydintoimintoja. Eviran ja Maaseutuviraston tietojärjestelmillä on jo nyt yhteinen pohja ja ne käyttävät yhteisiä tietokantoja. Ruokaviraston perustaminen helpottaa tämän synergian eli yhteisen kehittämisen syventämistä. Ruokaviraston digitalisaatiotehtävään kuuluu myös tiedolla johtamiseen liittyvän datan analyysin ja tekoälyn käyttöönoton jatkaminen.

Eviran tehtäväkentän tietohallintojärjestelmät ovat parhaillaan voimakkaassa kehittämisvaiheessa. Olemme päättäneet kokonaisarkkitehtuurista, jonka mukaisesti tietojärjestelmiä kehitetään asiakaslähtöisesti. Järjestelmillä halutaan lisäksi parantaa viranomaistyön tehokkuutta sekä Evirassa että tehtävien toimeenpanoon osallistuvissa muissa hallintokumppaneissa, erityisesti tulevissa maakunnissa. Eviran hyvän taloudellisen tuloksen mahdollistama omien varojen käyttö sekä valtion tuottavuusrahoitus ovat edistäneet työtä, mutta sitä on vielä paljon jäljellä. Jatkossa järjestelmien kehittämiseen tarvitaan vakaata rahoitusta. Kustannusten hillitsemiseksi tarvitaan myös uusia toimintatapoja, erilaisia yhteistoimintamalleja suoraan eri järjestelmätoimittajien kanssa, kokeilukulttuurin hengessä.

Vienninedistämisen rahoitus vakiinnutettava

Lopuksi Evira toteaa tyydytyksellä, että Ruokaviraston tehtäviin ehdotetaan lisättäväksi viennin edistäminen ja ohjaus (2 §, 7. luetelmakohta). Eviran perustyö kasvinterveyden ja kasvintuotannon tuottavuuden varmistamisessa, eläintautien, zoonoosien ja mikrobilääkeresistenssin torjunnassa ja sekä elintarviketurvallisuuden ja eläinten hyvinvoinnin edistämisessä luovat varmistetun pohjan yritysten vientiponnisteluille. Tämän lisäksi Evira hoitaa jo nyt viennin edistämisen tehtäviä mm. markkinoillepääsyhankkein ja markkinoilla pysymisen varmistamistoimin. Viennin edistämisen tehtävien rahoitus on kuitenkin määräaikaista

Elintarviketurvallisuusvirasto
Matti Aho / pääjohtaja

(hallituksen kärkihanke ja lisäbudjetti) ja päättyy vuoden 2018 lopussa. Noin 1 miljoonan euron pysyvä lisärahoitus varmistaisi toiminnan jatkuvuuden.